

การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

Development of Teacher Competence Classroom Research of Teachers at
Nong Waeng Muang School Kalasin Primary Education Service Area Office 2

ชลธิชา อาจดวงดี^{1*} และเสนห์ คำสมหมาย²

Chonticha Artduangdee^{1*} and Sanae Kumsommai²

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม, วิทยาเขตขอนแก่น

²อาจารย์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีปทุม, วิทยาเขตขอนแก่น

^{1*}Master student of Education Program in Educational Administration Graduate College of Management
Sripatum University, Khon Kaen Campus

²Lecturer from Master of Education Program in Educational Administration Graduate College of Management
Sripatum University, Khon Kaen Campus

Corresponding author E-mail: jjchonticha31@gmail.com

Received: 25 May 2026 Revised: 5 June 2026 Accepted: 9 June 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน 2. เพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน 3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบบันทึก แบบประเมิน และแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูโรงเรียนหนองแวงม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่ได้มาโดยสมัครใจ จำนวน 5 คน และมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 2 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบประเมิน มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึก มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 41 2) สมรรถนะของครูโรงเรียนหนองแวงม่วงเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) และ 3) ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$)

คำสำคัญ: การพัฒนา, สมรรถนะครู, วิจัยในชั้นเรียน

Abstract

This research consists purposes were 1. to develop teachers' knowledge and understanding of classroom action research 2. to enhance teachers' competencies in conducting classroom action research and 3. to investigate teachers' satisfaction with the competency development process. This is a mixed-methods study combining qualitative and quantitative research. The research instruments consisted of a test, a structured interview form, a recording form, an evaluation form and a satisfaction questionnaire. The target group comprised 5 teachers from Nong Waeng Muang School, under the Kalasin Primary Educational Service Area Office 2, who participated voluntarily, along with 2 key informants. Data collected from the questionnaire, test and evaluation form were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean and standard deviation, while data collected from the interviews and recording forms were analyzed using content analysis. The findings revealed that 1) the teachers' knowledge and understanding of classroom action research after the development were significantly higher than before the development with the post-workshop mean score increasing by 41% compared to the pre-workshop mean score. 2) the overall classroom action research competencies of the teachers at Nong Waeng Muang School were at a high level ($\bar{x} = 4.30$) and 3) the teachers' satisfaction with the development process was at the high level ($\bar{x} = 4.30$).

Keywords: Development, Teacher Competency, Classroom Action Research

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และขับเคลื่อนความก้าวหน้าของประเทศ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางกระแสพลวัตและการแข่งขันที่รุนแรงในศตวรรษที่ 21 นานาประเทศจึงมุ่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างรายได้เปรียบในเวทีโลก ควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ทางสังคม สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการยกระดับศักยภาพและความรู้ความสามารถของประชากรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่ท้าทายทั้งภายในและภายนอก อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต การเสริมสร้างคุณธรรมในสังคม และการนำพาประเทศให้ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างยั่งยืน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันทางเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน บทบาทของครูจึงต้องเปลี่ยนจากผู้ส่งผ่านความรู้ (Transmitter) ไปสู่ผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่สามารถปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(วิจารณ์ พานิช, 2555) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 24(5) และมาตรา 30 ยังได้กำหนดให้ผู้สอนส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน พร้อมทั้งผลักดันให้สถานศึกษาสนับสนุนครูในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นสมรรถนะหลัก (Core Competency) ที่ครูทุกคนจำเป็นต้องมี เนื่องจากเป็นกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่เกิดขึ้นในบริบทของห้องเรียนจริง ช่วยให้ผู้ครูเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียน ค้นพบข้อบกพร่องในวิธีสอน และสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2561) นอกจากนี้ การทำวิจัยในชั้นเรียนยังเป็นเกณฑ์สำคัญในการประเมินเพื่อมีหรือเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูตามระบบ PA (Performance Agreement) ซึ่งเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงาน ก.ค.ศ., 2564)

ท่ามกลางกระแสการปฏิรูปการศึกษา การส่งเสริมสมรรถนะของครูสู่การเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนนับเป็นวาระเร่งด่วนที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ อย่างไรก็ตาม ภัทรพร เกษสังข์ (2559) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า พฤติกรรมการทำวิจัยของครูในปัจจุบันยังเผชิญกับอุปสรรคสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านระเบียบวิธีวิจัย การขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางวิชาการ ประกอบกับความรู้สึกลังเลและความเชื่อมั่นและแรงกดดันในการทำวิจัย ในขณะเดียวกัน การศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เช่น วัฒนธรรมการทำงานแบบกัลยาณมิตร การส่งเสริมจากผู้บริหารสถานศึกษา และความมุ่งมั่นภายในของครู ล้วนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่มีนัยสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ อุปสรรคเชิงโครงสร้างเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อพลวัตการพัฒนาวิชาชีพครู โดยทิพยา คมขำ (2560) ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวทำให้การวิจัยในชั้นเรียนขาดความต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง เพราะโดยหลักการแล้ว ครูจำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและการวิจัยเป็นฐานในการแก้ปัญหการเรียนรู้และยกระดับสมรรถนะของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ การติดขัดในชั้นตอนนี้จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ความจำเป็นในการหาแนวทางหรือกระบวนการเข้ามาบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาเชิงระบบจึงเกิดขึ้น ทางออกที่เป็นรูปธรรมต่อประเด็นดังกล่าว คือการประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ร่วมกันที่ให้ความสำคัญกับระบอบประชาธิปไตยทางวิชาการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง ตั้งแต่ร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา วางแผนการดำเนินงาน ปฏิบัติการ และร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ การวิจัยในลักษณะนี้เน้นการสร้างความเปลี่ยนแปลงผ่านการลงมือปฏิบัติในทางจริง ช่วยเปลี่ยนบทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องจากผู้รับนโยบายมาเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ การเคียงบ่าเคียงไหล่ในกระบวนการตั้งแต่ต้นจนจบช่วยลดความโดดเดี่ยวในการทำวิจัย สร้างความมั่นใจ ตลอดจนนำไปสู่การถอดบทเรียนเชิงลึกที่ครอบคลุมทั้งมิติความสำเร็จและข้อผิดพลาด ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพึ่งพาตนเองในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบและมีเสถียรภาพ

จากการประชุมร่วมกันของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนหนองแวงม่วง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ พบว่า ครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ครูผู้สอนทุกคนจะต้องจัดทำวิจัยในชั้นเรียนในทุกภาคการศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นฐานในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติจริงครูยังคงขาดความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะที่จำเป็นเกี่ยวกับการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ

ทำวิจัยในชั้นเรียนแบบหน้าเดียว ซึ่งเป็นรูปแบบที่กระชับและมุ่งเน้นผลลัพธ์ในทางปฏิบัติ จากข้อจำกัดดังกล่าว ที่ประชุมครูโรงเรียนหนองแวงม่วงจึงได้มีมติร่วมกันที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาตนเองในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งนี้ เพื่อหนุนเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนมีสมรรถนะในการทำวิจัยในชั้นเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษารายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารการศึกษา

ในมิติของความหมายการบริหารการศึกษานั้น ปรัชญา เวสารัชช์ (2554) ได้อธิบายว่าเป็นกระบวนการเชิงระบบที่มีจุดหมายชัดเจนในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์อย่างรอบด้าน ทั้งในแง่สุขภาพทางกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมเชิงบวก โดยคาดหวังว่าประชากรที่มีภาพลักษณ์แห่งคุณภาพเหล่านี้ จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความก้าวหน้าให้แก่สังคม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้คนในสังคมมีความสุข มีสมรรถนะในการประกอบสัมมาอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ อนรรตน์ อนันตนาธร (2559) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า เป็นกลไกหลักที่สร้างความมั่นใจในการแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติเชิงภารกิจอย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรมีความต่อเนื่อง มีความยืดหยุ่นในการปรับตัว และขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความมั่นคงมั่งคั่งอย่างยั่งยืน จากทัศนะของนักวิชาการข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานและกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการผสมผสานความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของชาติให้มีคุณภาพ ทั้งในด้านสติปัญญา ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันจะนำไปสู่ความเจริญของงามทางการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในทุกมิติ โดยมีบุคลากรและหน่วยงานเฉพาะส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

2. แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษานั้น สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2554) ได้จำกัดความเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วน ภายใต้ความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในการนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ ทั้งนี้ การบริหารจัดการยังสะท้อนถึงความเป็นศาสตร์ที่ประกอบด้วยหลักวิชาการอันสามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการเป็นศิลป์ในการประยุกต์ใช้ศาสตร์แขนงต่าง ๆ มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ ช่างเรือน (2559) ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่าเป็นพันธกิจหลักที่ผู้อำนวยการต้องกำหนดกลยุทธ์ ระเบียบวิธี และขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการจัดการระบบงานและการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ตลอดเวลา ผู้นำจึงต้องทำหน้าที่จัดวางระบบเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมระบบการผลิต การบริการ และการดำเนินงานในทุกมิติให้เป็นไปอย่างราบรื่น ตลอดจนสามารถผสมผสานความร่วมมือในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะเชิงวิชาชีพ และประสบการณ์ มาใช้ในการขับเคลื่อนภารกิจหลักทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ผ่านกลไกการสร้างความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกันของบุคลากร เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดการทำวิจัยในชั้นเรียน

ในมิติของความหมายการวิจัยในชั้นเรียน วาโร เฟ็งส์วัสดี (2546) ได้อธิบายว่าเป็นกระบวนการหรือระเบียบวิธีในการแสวงหาองค์ความรู้และคำตอบเชิงประจักษ์ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้ขับเคลื่อนด้วยตนเอง โดยมีจุดหมายสำคัญในการนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน สอดคล้องกับ เกสร ฤๅณาใหม่ (2549) ที่ระบุถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่า เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าต่อการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้สอนสามารถคลี่คลายปัญหาในหน้างานได้อย่างมีระบบ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการสอนที่มีความน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ จากทัศนะดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ กลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา วางแผนพัฒนาวิธีการสอน และสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีหลักการ ยิ่งไปกว่านั้น กระบวนการนี้ยังเป็นวิถีทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพของตนเอง นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การสร้างการยอมรับในผลงานทางวิชาการ และขับเคลื่อนองค์กรสู่ความก้าวหน้า โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนเชิงระบบประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อระบุปัญหา 2) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 3) กำหนดวิธีการจัดทำ 4) พัฒนานวัตกรรมพร้อมวิธีการใช้ 5) นำไปช่วยแก้ปัญหา 6) การเขียนรายงาน

4. แนวคิดและวิธีการพัฒนา

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษานั้น ธงชัย คำปวง (2561) ได้ให้คำจำกัดความเป็นกระบวนการเชิงระบบที่มุ่งส่งเสริมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานของครูให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร ทั้งในมิติขององค์ความรู้ ทักษะเชิงวิชาชีพ ความเชี่ยวชาญ ค่านิยมในการทำงาน ตลอดจนการหล่อหลอมเจตคติเชิงบวกเพื่อยกระดับผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ยิ่งไปกว่านั้นยังได้ระบุถึงความจำเป็นของการพัฒนาครูว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่ครูเป็นผู้สร้างสรรค์

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของผู้เรียน ท่ามกลางบริบทของโลกยุคสารสนเทศที่องค์ความรู้ใหม่ๆ พลวัตอย่างรวดเร็ว ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องได้รับการเสริมสร้างศักยภาพอย่างต่อเนื่องผ่านระเบียบวิธีที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานแห่งวิชาชีพชั้นสูง เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ บนฐานแนวคิดดังกล่าว

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนาครู ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพระบบการศึกษาและความสำเร็จของผู้เรียน เนื่องจากครูคือผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และนวัตกรรมทางการศึกษาที่ก้าวหน้า การพัฒนาครูจึงต้องดำเนินไปอย่างมีทิศทาง ต่อเนื่อง และขนานไปกับการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งเน้นการยกระดับสมรรถนะ ทักษะรอบด้าน เจตคติ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย** ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า คือ ครูโรงเรียนหนองแวงม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่ได้มาโดยสมัครใจ จำนวน 5 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 และ 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล สะท้อนผล และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา จำนวน 2 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) วิทยากร จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการโรงเรียน

2. เครื่องมือในการวิจัย

 ได้แก่ ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจรอบเนื้อหาของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าก่อนและหลัง โดยใช้ชุดเดียวกัน แบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้วัดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.75–1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

2.2 แบบบันทึกการนิเทศการศึกษา ใช้ในการนิเทศติดตามให้การช่วยเหลือผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ใช้เป็นเครื่องมือในการนิเทศการศึกษาและให้คำปรึกษาแก่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง โดยได้รับการนิเทศจากรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 และผู้อำนวยการโรงเรียนหนองแวงม่วง

2.3 แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบบันทึกสรุปผลในการดำเนินการแต่ละกิจกรรม เป็นแบบบันทึกการประชุมอย่างเป็นทางการ ใช้ในการติดตามและสรุปผลการดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน

2.4 แบบสัมภาษณ์ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการตามหัวข้อศึกษาค้นคว้า เพื่อประเมินความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าว่ามาน้อยเพียงใด

2.5 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ใช้ในการประเมินความพึงพอใจในเข้ารับการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง อยู่ในระดับใด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบบันทึกการนิเทศการศึกษา แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อสรุปและอธิบายระดับผลการพัฒนา สมรรถนะครู และความพึงพอใจต่อการกระบวนการพัฒนา และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากบันทึก และการสัมภาษณ์ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยดำเนินการจัดหมวดหมู่ข้อมูล 4 ความ และสรุปประเด็นสำคัญอย่างเป็นระบบ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลและระดับผลการศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผู้ร่วมศึกษา ค้นคว้า	ผลคะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน (20 คะแนน)				ความแตกต่าง	
	ก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ		หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ		คะแนน	ร้อยละ
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ		
คนที่ 1	9	45	16	80	7	35
คนที่ 2	7	35	15	75	8	40
คนที่ 3	8	40	17	85	9	45
คนที่ 4	10	50	19	95	9	45

คนที่ 5	10	50	18	90	8	40
เฉลี่ย	8.8	44	17	85	8.2	41

จากตารางที่ 1 พบว่า จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีคะแนนสอบก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 44 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 85 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 41

2. การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 2-3 ดังนี้
ตารางที่ 2 ผลการประเมินสมรรถนะของครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน วงรอบที่ 1

รายการประเมิน	ผลการประเมินสมรรถนะของครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน (ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า คนที่)				
	1	2	3	4	5
ด้านการออกแบบวิจัย	4.00	2.86	3.43	4.71	4.00
ด้านการเลือกใช้วิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหา	4.00	2.86	3.43	4.71	4.14
ด้านการเขียนรายงาน	4.00	2.50	2.83	4.5	3.83
$\bar{X}$	4.00	2.74	3.23	4.64	3.99
ระดับความสามารถ	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มากที่สุด	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 จากกลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา จากผลการประเมินสมรรถนะของครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยประเมินจากแบบประเมินการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 3 คน บรรลุการพัฒนา โดยระดับความสามารถของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าคนที่ 1 และคนที่ 5 อยู่ในระดับมาก คนที่ 4 อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 2 คน มีระดับความสามารถด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ยังไม่บรรลุการพัฒนา ดังนั้น ผู้วิจัยและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ร่วมกันพิจารณาว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุผลให้ได้รับการพัฒนาต่อในวงรอบถัดไป เพื่อให้มีด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา คือ การนิเทศการศึกษา ในวงรอบที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการประเมินสมรรถนะของครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน วงรอบที่ 2

รายการประเมิน	ผลการประเมินสมรรถนะของครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน (ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า คนที่)				
	1	2	3	4	5
ด้านการออกแบบวิจัย	4.57	3.71	4.00	4.71	4.43
ด้านการเลือกใช้วิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหา	4.57	3.86	3.57	4.71	4.43
ด้านการเขียนรายงาน	4.50	3.50	4.00	5.00	5.00
$\bar{X}$	4.55	3.69	3.86	4.81	4.62
ระดับความสามารถ	มากที่สุด	มาก	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ด้วยกลยุทธ์การพัฒนา การนิเทศการศึกษา ผ่านการให้คำปรึกษา และการปรับปรุงแก้ไข ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่ยังไม่บรรลุการพัฒนา สามารถออกแบบวิจัย เลือกใช้วิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาและเขียนรายงาน อยู่ในระดับมากที่สุดได้ทั้ง 2 คน สะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนานี้นำมาใช้ ส่งผลให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสถานที่	4.16	0.57	มาก
ด้านวิทยากร	4.27	0.54	มาก
ด้านการให้บริการของผู้ศึกษาค้นคว้า/ผู้รับผิดชอบโครงการ	4.30	0.50	มาก
ด้านความรู้และความเข้าใจ	4.13	0.54	มาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.65	0.66	มากที่สุด
รวม	4.30	0.46	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.65$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจ ($\bar{x} = 4.13$) อย่างไรก็ตาม ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อการกระบวนการพัฒนา

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การศึกษาด้วยตนเอง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีผลการพัฒนาอยู่ในระดับพัฒนาการปานกลาง โดยมีผลการพัฒนาหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกคน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีคะแนนสอบก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 44 และค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการคิดเป็นร้อยละ 85 ซึ่งค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนประชุมเชิงปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 41

2. เพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง ด้วยกลยุทธ์การนิเทศการศึกษา ในวงรอบที่ 1 พบว่า ความสามารถออกแบบวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าบรรลุเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 3 คน และยังไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 2 คน ซึ่งดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ด้วยการนิเทศการศึกษาผ่านการให้คำปรึกษา และการปรับปรุงแก้ไข ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 2 คน สามารถออกแบบการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากวงรอบที่ 2 กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โดยรวมสามารถออกแบบการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$)

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง พบว่า ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.65$) ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจ ($\bar{x} = 4.13$) อย่างไรก็ตาม ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าครูมีทัศนคติเชิงบวกต่อกระบวนการพัฒนา

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูมีคะแนนความรู้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 44 เป็นร้อยละ 85 สะท้อนว่ากระบวนการพัฒนาสามารถยกระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Kemmis and McTaggart (1988) ที่เสนอว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการช่วยพัฒนาองค์ความรู้ผ่านวงจรการวางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสอดคล้องกับ McNiff (2016) ที่มองว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูจากบริบทการปฏิบัติงานจริง และผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศักดิ์ อรรถเศรษฐัง (2551) ที่ชี้ให้เห็นว่า ครูที่ได้รับการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนมีคะแนนพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถหลังการปฏิบัติการเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 87.78

2. การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนหนองแวงม่วง ในวงรอบที่ 1 ความสามารถในการออกแบบการวิจัยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ความสามารถในการเลือกใช้วิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก ความสามารถในการเขียนรายงานอยู่ในระดับมาก โดยผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าบรรลุเป้าหมายการพัฒนา จำนวน 3 คน และยังไม่บรรลุ

เป้าหมายการพัฒนา จำนวน 2 คน ซึ่งผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้รับการเสนอแนะให้ปรับปรุงด้านการออกแบบการวิจัย การเลือกใช้วิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหา และการเขียนรายงานให้มีความถูกต้องและเหมาะสม จนทำให้ในวงรอบที่ 2 สามารถออกแบบการวิจัย เลือกใช้วิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหา และเขียนรายงานอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการใช้การนิเทศการศึกษาผ่านการให้คำปรึกษา และการปรับปรุงแก้ไข เกิดความมั่นใจและแก้ไขปัญหาค้นคว้าได้ สอดคล้องกับสุวิมล ว่องวานิช (2547) ที่ระบุว่า การพัฒนาครูให้เกิดสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้น ไม่สามารถสำเร็จได้เพียงการอบรมระยะสั้น แต่ต้องใช้กระบวนการนิเทศภายในและการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการสะท้อนผลเพื่อให้ครูรับทราบข้อบกพร่องในวงรอบแรก แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขภายใต้การดูแลของผู้ชี้แนะ จะช่วยลดความกลัวของการทำวิจัย และส่งผลให้ครูเกิดความมั่นใจตลอดจนเกิดการพัฒนาทักษะการออกแบบและเขียนรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในวงรอบถัดไป และสอดคล้องกับสมคิด สร้อยน้ำ และคณะ (2562) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครู พบว่า ในระยะแรกครูมักจะมีข้อจำกัดและต้องการคำแนะนำใน 3 ด้านหลัก คือ การออกแบบการวิจัยที่ตรงประเด็น ปัญหาการเลือกนวัตกรรมมาแก้ปัญหาเด็ก และการร้อยเรียงภาษาในการเขียนรายงาน แต่เมื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการจากการจัดอบรมเป็นการร่วมมือกันปฏิบัติการและการนิเทศเชิงชี้แนะเป็นรายบุคคล ทำให้ครูได้รับการแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด ส่งผลให้สมรรถนะทั้งด้านการออกแบบ การใช้นวัตกรรม และการเขียนรายงานของครูในวงรอบที่ 2 พัฒนาขึ้นมากอยู่ในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ และการที่ครูมีพัฒนาการชัดเจนมากขึ้นในวงรอบที่ 2 ยังสะท้อนบทบาทของการนิเทศติดตามในฐานะกลไกเสริมพลังทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ Sullivan, S., and Glanz, J. (2013) ที่มองว่าการนิเทศที่มีระบบช่วยส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง

3. การศึกษาความพึงพอใจของครูที่ได้รับการพัฒนาสมรรถนะเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ในภาพรวมครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ครูผู้รับการพัฒนาเห็นคุณค่าเชิงปฏิบัติ (Pragmatic Value) ของกระบวนการพัฒนาและสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาในห้องเรียนได้จริง ผลการวิจัยในส่วนนี้สอดคล้องกับภัสสร ช่างศิริ (2565) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และพบว่าครูมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาในระดับมากที่สุด โดยเห็นตรงกันว่ากิจกรรมการพัฒนาช่วยให้สามารถนำทักษะการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การที่ครูมีทัศนคติเชิงบวกยังสะท้อนถึงการเสริมสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองทางวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับสุกัญญา แซ่มซ้อย (2559) ที่ระบุว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจครู (Empowerment) ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผ่านกระบวนการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วม จะช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติ ลดความรู้สึกว่าเป็นภาระงาน และขับเคลื่อนให้เกิดแรงจูงใจภายในในการนำกระบวนการวิจัยไปใช้เป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับปาริชาติ สารพัด (2551) ที่พบว่า การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูมีความมั่นใจและมีความเห็นว่าสามารถนำกระบวนการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนในห้องเรียนได้จริง

ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่

1. ครูมีแนวโน้มจะทำวิจัยในชั้นเรียนต่อเนื่องเมื่อค้นพบว่า "นวัตกรรม" ไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อเทคโนโลยีระดับสูง แต่เป็นเพียงการปรับเทคนิคการสอน หรือเครื่องมือง่าย ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตนักเรียน ซึ่งช่วยลดภาระทางจิตใจและเพิ่มความมั่นใจให้กับครูได้อย่างมาก

2. บทบาทของผู้บริหารที่ปรับเปลี่ยนจากผู้กำกับดูแลตามนโยบายมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เข้าใจงาน มีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ทำให้ครูกล้าที่จะริเริ่มทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ โดยมีระบบสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากรและเวลาที่เอื้อต่อการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการสร้างวัฒนธรรมการสะท้อนคิดผ่านวงสนทนาขนาดเล็กที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ กระบวนการนี้ช่วยให้ครูเห็นจุดบกพร่องและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้ทันที่โดยไม่ต้องรอให้จบภาคการศึกษา

3. ความยั่งยืนของการวิจัยจะเกิดขึ้นเมื่อหัวข้อการศึกษานั้นมีฐานมาจากปัญหาจริงที่ครูเผชิญอยู่ เพราะเมื่อครูเห็นความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนด้วยวิธีการที่ตนเองคิดค้น จะเกิดเป็นแรงจูงใจภายในที่ผลักดันให้การทำวิจัยกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีการปฏิบัติงานในวิชาชีพอย่างยั่งยืน โดยไม่ต้องอาศัยการบังคับจากภายนอกอีกต่อไป

ดังนั้น ความสำเร็จในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเกิดจากการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำตามสั่งไปสู่การแก้ปัญหาตามสภาพจริง โดยเน้นการสร้างระบบสนับสนุนภายในโรงเรียนผ่านรูปแบบการสะท้อนคิดร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยให้ครูเข้าถึงการวิจัยได้ง่ายขึ้นผ่านนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนแต่เห็นผลลัพธ์กับผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม และปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญคือ บทบาทของผู้บริหารที่ต้องเปลี่ยนจากผู้กำกับดูแลมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อทลายข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเวลา เมื่อครูเห็นคุณค่าของการวิจัยที่เกิดจากความต้องการแก้ปัญหาของตนเองและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม จะส่งผลให้การทำวิจัยในชั้นเรียนเปลี่ยนจากภาระงานเอกสารไปสู่วัฒนธรรมการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการพัฒนากระบบจัดเก็บฐานข้อมูลงานวิจัยในชั้นเรียน (Research Repository) ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ครูท่านอื่นสามารถเข้าถึงและนำนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จไปประยุกต์ใช้ (Adopt and Adapt) ในบริบทของห้องเรียนตนเองได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรมีการสร้างแรงจูงใจด้วยการประกาศเกียรติคุณหรือการเผยแพร่ผลงานดีเด่นสู่สาธารณะ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรสนับสนุนให้ครูนำนวัตกรรมหรือผลจากการวิจัยในชั้นเรียนไปบูรณาการลงในแผนการจัดการเรียนรู้เป็นรูปธรรมมากกว่าการทำวิจัยเพื่อส่งเป็นเอกสารประเมินผลเพียงอย่างเดียว โดยควรเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เรียบง่ายแต่ได้ผลจริง เพื่อให้ครูเห็นประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนและลดความซ้ำซ้อนของภาระงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู เช่น ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หรือบรรยากาศองค์การ เพื่อสร้างโมเดลการพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากร

2.2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาระบบหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น ระบบวิเคราะห์ข้อมูลอัตโนมัติ หรือคลังนวัตกรรมการสอนออนไลน์ เพื่อลดภาระงานด้านเอกสารและช่วยให้ครูเข้าถึงองค์ความรู้ได้สะดวกรวดเร็วขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ตซินดิเคท.
- เกสร ภูณานิ. (2549). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่.
- เกียรติศักดิ์ ช่างเรือน. (2559). *การศึกษาด้านการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี: จันทบุรี.
- ทิพยาภา คมขำ. (2560). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2*. (งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธงชัย คำปวง. (2561). *การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ สารพัด. (2551). *การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านหนองทุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม: มหาสารคาม.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 39(2), 45-56*.
- ภัสสร ช่างศิริ. (2565). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2*. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร: พิษณุโลก.
- ยุทธศักดิ์ อรรถเศรษฐัง. (2551). *การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านเชียง กิ่งอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม: มหาสารคาม.
- วาโร เฟื่องสวัสดิ์. (2546). *การวิจัยในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สมคิด สร้อยน้ำ, ศักดิ์ชาย เพชรตรัย และณภาพร อุดมพงษ์. (2562). *การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(3), 45-58*.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.). (2564). *คู่มือการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สายงานการสอน (PA)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2559). *กลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: มหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2561). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนรรจน์ อนันทนาธร. (2559). *หลักการบริหารบ้านเมือง*. มหาวิทยาลัยบูรพา: ชลบุรี.
- Kemmis, & McTaggart, R. (1988). *The Action research planner*. (3 rd ed). Geelong: Deakin University, Australia.
- McNiff, J. (2016). *You and your action research project*. (4th ed.). Routledge.
- Sullivan, S., and Glanz, J. (2013). *Supervision that improves teaching: Strategies and techniques*. (4th ed.). Corwin.